

Az ultrahang előtti, babonákkal telt világ

A 19–20. századi parasztság gyermek-áldással és születéssel kapcsolatos különleges babonáiról, mai szemmel néha morbidnak tűnő szokásairól is beszélt öt évvel ezelőtt, 2013 tavaszán a várpalotai városi könyvtárban tartott előadásán Gyöngyössi Orsolya néprajzkutató.

A magzatgyermek napja alkalmából évről évre színvonalas programokat szerveznek a Krúdy Gyula Városi Könyvtárban, ahol 2013-ban „Mennél több, annál szebb!” – Születés és gyermekvárás a paraszti világban címmel tartott érdekes előadást Gyöngyössi Orsolya néprajzkutató. A régi paraszti szokásokat több alkalommal is az aprócsongrádi falvakban kutató szakember elmondta, akkoriban hétköznapi jelenségnek számított a terhesség. A gyér orvosi ellátás miatt sok esetben doktor sem látta a várandós kismamákat, épp ezért ugyan sok gyermek született, ám sokan idejekorán meg is haltak.

A várandós nőket sem igazán kímélték, csupán nehéz tárgyakat nem emelhetett, mert tisztában voltak azzal,

Gyöngyössi Orsolya néprajzkutató a várpalotai könyvtárban tartott előadásán

hogy a megerőltetéstől elvethet, de különben azt tartották, hogy minél többet dolgozik, annál dolgosabb lesz a gyerek. Gyöngyössi Orsolya elmondta, a helyszíni kutatómunka során olyan idős hölgygel is beszélt, akire a múlt század negyvenes éveinek elején a mezőn, munka közben törtek rá a szülési fájások. Mivel sem orvos, sem bába nem volt a közelben, ezért egyedül szülte meg gyermekét. Szerencsére a nehézségek ellenére mindketten életben maradtak.

A paraszti világban kiemelten fontos volt a gyer-

mekáldás. Egy házaspárt nem is tartottak családnak, ha nem volt gyermekük. Épp ezért a gyermeknemzéshez is tucatnyi, mai szemmel furcsának tűnő hiedelem is kapcsolódott. A babona szerint például úgy képelték, hogy a méh ketté van osztva, a fiúk jobbról, míg a lányok balról. Emiatt úgy vélték, hogy befolyásolni tudják a születendő gyermek nemét. Amikor vége volt az aktusnak, akkor az asszony a megfelelő oldalra fordult, javarészt jobbra, mert a fiúgyerek volt a vágyottabb, s a munkák során is jobban és hamarabb hasz-

nát vették, mint egy kislánynak.

Természetesen a meddőség akkor is éppúgy jelen volt, ennek kiküszöbölésére érdekes praktikákat eszeltek ki. A nőknek például, ha három gyermeket akartak, az egész lakodalom alatt hármat kellett mutatniuk az egyik kezükkel, amelyen rajta kellett ülni a lagzi folyamán. A fiú fogamzását pedig azzal próbálták segíteni, hogy férfiszerszámokat, azaz ostort és kalapácsot tettek a hívési ágy alá.

A magzat védelmére is nagy hangsúlyt fektettek. Úgy tartották, bármit is cse-

lekszik az édesanya, annak nyoma lesz a gyermekben is. Például nem tehetett a kötényébe magvakat, mert tele lesz az újszülött anyajeggyel, de szárítókötél alatt sem volt ajánlatos átmenni, mert azt tartották, akkor a szülés során a gyermek nyakára tekeredik majd a köldökzsinór. A magzatelhajtás borzasztó bűnnek számított, s a hiedelmek szerint komoly büntetés várt arra, aki így cselekedett. Azt gondolták, ha valaki „elesinálja” a magzatot, akkor a mellét kígyók szívják a túlvilágon vagy tüzes kádban kell ülnie az idők végezetéig.